

Uit geloof tot geloof

Lezen: Romeinen 1:8-17

In de Romeinenbrief spreekt Paulus over de boodschap die hij mocht brengen. Hij schrijft:

“... Ik schaam mij het evangelie niet, want het is een kracht Gods tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek. Want gerechtigheid Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, gelijk geschreven staat: De rechtvaardige zal uit geloof leven” (Rom. 1:16-17)¹.

Vele christenen kennen deze tekst uit het hoofd. In preken wordt hij dikwijls aangehaald om de gemeente tot evangelisatie aan te sporen. Dat Paulus zich niet voor het evangelie behoefde te schamen ² had er immers toe geleid dat hij dat goede bericht aan alle bevolkingsgroepen binnen het Romeinse rijk was gaan bekendmaken: zowel aan Joden als aan Grieken (Rom. 1:16), en zowel aan Grieken als aan “barbaren” (Rom. 1:14, grondtekst). Alle mensen moesten het evangelie horen, ongeacht welke taal zij spraken.

Maar Rom. 1:17 is niet bepaald eenvoudig. Als ik aan mijn buurman moest uitleggen, wat “gerechtigheid Gods” betekent, zou me dat niet gemakkelijk vallen. Om van de uitdrukking “uit geloof tot geloof” nog maar te zwijgen.

¹ De Bijbelteksten in dit boek zijn ontleend aan de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG51), tenzij anders is aangegeven.

² Het werkwoord “schamen” staat in de oorspronkelijke Griekse tekst in de mediale vorm. Het begin van Rom. 1:16 kan worden weergegeven als: “Ik schaam mij niet voor het evangelie”, maar het kan ook worden vertaald als: “het evangelie beschaamt mij niet”.

Gerechtigheid Gods

In de Griekse tekst van Rom. 1:17 staat voor “gerechtigheid” het woord *dikaioosunè*. Daarin is de stam *dikaios* te herkennen. En *dikaios* is op zijn beurt weer van het woord *dikè* afgeleid. *Dikaios* betekent “rechtvaardig” of “oprecht”, en een *dikè* is een “norm”, “maatstaf” of “beoordeling”. Een rechtvaardig mens is een persoon die met de Goddelijke norm overeenstemt. *Dikaioosunè* is de toestand waarin zo’n mens zich bevindt, een toestand van “gerechtigheid” of “rechtvaardigheid” (in onze Bijbelvertalingen is het woord *dikaioosunè* nu eens met rechtvaardigheid, dan weer met gerechtigheid weergegeven).

In Rom. 1:17 wordt niet over de gerechtigheid van mensen gesproken, maar over de gerechtigheid van God. *Zijn* gerechtigheid wordt in het evangelie geopenbaard. Het evangelie, waarvoor Paulus zich niet schaamde, was het “goede bericht van God aangaande zijn Zoon” (Rom. 1:2, grondtekst, vgl. Rom. 1:9). Gods gerechtigheid heeft zich in Jezus Christus geopenbaard. Door zijn Zoon naar de aarde te sturen liet God zien, dat Hij vasthoudt aan alle heilsbeloften die Hij in de loop van de geschiedenis heeft gedaan en dat Hij die op Zijn tijd zal vervullen.

In de Bijbel wordt Jezus “de Rechtvaardige” genoemd (1 Joh. 2:1). Hij leefde als de enige zondeloze in een wereld die door zonde wordt beheerst. Noch onder de volken, noch onder Israël is er verder ook maar één rechtvaardige te vinden (Rom. 1:18-3:20). Allen hebben gezondigd, en derven (= missen) de heerlijkheid van God (Rom. 3:23). Maar de Messias heeft nooit gezondigd, hij beantwoordde volkomen aan Gods maatstaf. Daarom heeft God Hem heerlijkheid en eer gegeven, door de dood heen. Hij is “door zijn opstanding uit de doden verklaard Gods Zoon te zijn in kracht” (Rom. 1:4).

Gods goede nieuws houdt in, dat de gerechtigheid die in de Messias zichtbaar werd aan anderen wordt geschonken. De Schepper rechtvaardigt hen, die uit het geloof **van** Jezus zijn (Rom. 3:26, grondtekst). Zulke mensen bezitten geen eigen gerechtigheid, op grond

van gehoorzaamheid aan een wet, maar gerechtigheid op grond van het geloof **van** Christus (Fil. 3:9, grondtekst). Omdat die gerechtigheid uit God stamt en niet uit henzelf (Fil. 3:9), wordt ze “gerechtigheid Gods” genoemd. Door het evangelie zal God zowel Joden als niet-Joden “behouden”: hen uit de banden van zonde en dood vrijmaken en hen tot heerlijkheid leiden (Rom. 1:16).

We mogen het Schriftwoord, dat Gods gerechtigheid zich in het evangelie heeft geopenbaard, als volgt opvatten: “Het evangelie laat zien, dat God vasthoudt aan Zijn oorspronkelijke bedoelingen. Hij streeft er nog steeds naar, dat de mens Zijn beeld gaat vertonen en met Hem verbonden is. Ondanks alle hindernissen drijft Hij die wil zegevierend door”³.

Geloof van Christus

De uitdrukking: “uit geloof tot geloof” wordt dikwijls opgevat als een aanduiding van geestelijke groei, alsof er zou staan: “uit *weinig* geloof tot *meer* geloof”. De kanttekeningen van de Statenvertaling merken bij vs.17 op: “dat is, tot dagelijkse toeneming en versterking in het geloof”. En de New International Version omschrijft Paulus’ woorden als volgt: “Want een gerechtigheid uit God wordt daarin geopenbaard, een gerechtigheid die door geloof is van begin tot eind”. Daarmee biedt de NIV een weergave die ver van de grondtekst af staat.

Het is de vraag, of zulke parafrases de bedoelingen van de schrijver weergeven. Van de uitdrukking “uit geloof tot geloof” heeft Paulus namelijk een andere verklaring gegeven. In Rom. 3 schrijft hij:

“Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen, en wel gerechtigheid Gods door het geloof in [Gr. van] [Jezus] Christus, voor allen die geloven” (Rom. 3:21-22).

³ Ralf Luther, “Gerechtigkeit Gottes”, in: *Neutestamentliches Wörterbuch*, Berlin 1941, pag.52 (oorspronkelijke editie 1932).

In het Grieks staat hier: geloof **van** Jezus Christus, en niet: geloof **in** Jezus Christus. De Statenvertalers hebben de passage correct weergegeven, in tegenstelling tot het NBG.

Geloof **in** Jezus en het geloof **van** Jezus zijn niet identiek. Geloof in Christus is het geloof dat een gelovig mens bezit. Maar het geloof van Christus is het volmaakte vertrouwen in de hemelse Vader dat Jezus op aarde ten toon spreidde, en Zijn trouw in het voltooiën van het verlossingswerk dat Hem door God was opgedragen ⁴. Gelovigen zijn niet gerechtvaardigd door hun eigen geloof. Als christenen op grond van hun eigen geloof gerechtvaardigd werden, zouden ze zich voortdurend moeten afvragen of dat geloof wel groot genoeg was. Volgens Paulus worden zondaren echter “om niet” gerechtvaardigd door het geloof van Jezus Christus (Rom. 3:21-24). Niet op grond van hun eigen geloof. In de brief aan de Galaten laat de apostel zien dat er tussen “geloof van Jezus Christus” en “geloof in Jezus Christus” een belangrijk onderscheid bestaat. We lezen daar:

“... Wetende, dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken der wet, maar door het geloof van Jezus Christus, zo hebben ook wij in Christus geloofd, opdat wij zouden gerechtvaardigd worden uit het geloof van Christus...” (Gal. 2:16, Statenvertaling).

In deze tekst wordt tweemaal over het geloof **van** Christus gesproken (het geloof dat Jezus bezit) en éénmaal over het geloof **in** Christus (ons geloof in de Messias, het geloof waartoe wij op een bepaald moment zijn gekomen). Aan dit onderscheid dat Gods Geest in de oorspronkelijke tekst heeft gemaakt, moeten we vasthouden. Dan ontvangen we heilszekerheid.

Uit geloof tot geloof

Uit het tekstverband blijkt dat Paulus met de uitdrukking “uit geloof tot geloof” heeft bedoeld: *uit* het geloof van Jezus (bron) *tot* het geloof van

⁴ Het Griekse woord *pistis* kan zowel “geloof” als “trouw” betekenen.

ons (ontvangers). Zo staat het ook in Rom. 3:22: “door het geloof van Jezus Christus voor allen die geloven”. De gerechtigheid Gods, die aan het geloof van Jezus ontspruit, valt ten deel aan allen die geloven.

Het is boeiend om na te gaan, bij welke gelegenheden er over het geloof van Jezus wordt gesproken. Naast de genoemde drie Bijbelteksten (Rom. 3:22,26; Gal. 2:16; Fil. 3:9) zijn er nog twee andere. Allereerst Gal. 2:20, waar Paulus uitroept:

*“Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, (dat is), niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu (nog) in het vlees leef, leef ik door het geloof **van** de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven”.*

Tenslotte komt de uitdrukking nog voor in Gal. 3:22, waar we lezen:

*“Maar de Schrift heeft alles onder de zonde besloten, opdat de belofte uit het geloof **van** Jezus Christus aan de gelovigen zou gegeven worden”* (Statenvertaling).

Door de term “geloof van Christus” te gebruiken, geeft de Bijbel zevenmaal aan wat de vaste grond is waarop ons behoud rust: [1] Zondaren worden bekleed met Gods gerechtigheid door het geloof van de Rechtvaardige (Rom. 3:22). [2] God rechtvaardigt ieder, die uit het geloof van Jezus is (Rom. 3:26). [3,4] Gelovigen worden niet op grond van hun eigen prestaties, maar door het geloof van Christus gerechtvaardigd (Gal. 2:16, in deze tekst komt de uitdrukking tweemaal voor). [5] Paulus’ apostelschap was te danken aan de trouw van de Zoon van God, die in Zijn bitterste vijand was gaan leven (Gal. 2:20). [6] Zowel Joden als heidenen ontvangen de in het Oude Testament beloofde gerechtigheid op grond van het geloof van Israëls Messias (Gal. 3:22). [7] Die gerechtigheid stamt niet uit henzelf, maar uit het geloof van de Verlosser (Fil. 3:9).

Het is troostrijk om te beseffen dat we door de trouw van Christus worden behouden. Als het behoud van onze eigen trouw afhankelijk was, zou

onze bestemming erg onzeker zijn. Maar ons lot ligt in de handen van onze Verlosser.

*“... Door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat **niet uit uzelf**: het is een gave van God; **niet uit werken**, opdat niemand roeme” (Efe. 2:8-9).*

Ons geloof is niet meer dan de lege hand die wij naar onze Redder uitstrekken. Menselijk geloof is geen verdienstelijke eigenschap, maar een teken dat de Verlosser ons genade heeft bewezen (vgl. Rom. 11:5-6). De kracht om te behouden schuilt niet in ons maar in Hem.

Door geloof leven

Om te illustreren dat gerechtigheid Gods in het evangelie wordt geopenbaard “uit geloof tot geloof” haalt Paulus een tekst uit het Oude Testament aan. In Hab. 2:4 staat: “De rechtvaardige zal door zijn geloof leven”. Het is opmerkelijk, dat de apostel de woorden van Habakuk niet letterlijk weergeeft. De profeet had gezegd dat de rechtvaardige zou leven “door zijn geloof” (= zijn eigen geloof), maar Paulus schrijft: “uit geloof”. De apostel laat in het midden wiens geloof het is: van de rechtvaardige of van de Messias.

Habakuk had geklaagd over onderdrukking en geweld binnen het Joodse volk. Waarom greep de Almachtige niet in? (Hab. 1:2-4). In antwoord op zijn klacht liet God hem zien, dat Hij er iets aan ging doen. Hij zou de Chaldeeën laten komen. Die zouden Judea verwoesten (Hab. 1:5-11). Natuurlijk was dat niet de gebedsverhoring waarnaar Habakuk had uitgezien. De profeet klaagde, dat God dan blijkbaar een klein kwaad met een groot kwaad ging bestrijden. Want de Chaldeeën pleegden in heel het nabije Oosten geweld. De goddeloze Chaldeeër zou de Jood verslinden die rechtvaardiger was dan hij. En de Chaldeeër zou zijn overwinning toeschrijven aan zijn eigen macht, en niet aan de HEERE (Hab. 1:12-2:1). Op dat punt volgde de tekst die Paulus aanhaalt. De HERE zei tegen Habakuk:

*“Zie, opgeblazen, niet recht, is zijn ziel in hem, **maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven**”.*

De goddeloze schrijft zijn overwinningen aan zijn eigen kracht toe, maar de rechtvaardige mag weten dat hij van God afhankelijk is en dat hem daarom na een periode van lijden een heilrijke toekomst wacht. Volken spannen zich in om de wereld te veroveren, maar hun veroveringen zijn niet bestendig. Uiteindelijk zal de aarde “vol worden van de kennis van des Heren heerlijkheid, gelijk de wateren die de bodem der zee bedekken” (Hab. 2:5-14). Het geloofsvertrouwen waartoe Habakuk oproept houdt in: Blijf ondanks de ellende van de oorlog vertrouwen op de HEERE (Hab. 3:17-19).

Het is een boodschap die christenen net zo goed ter harte mogen nemen. Als we onze prestaties toeschrijven aan onze eigen inspanningen gedragen we ons als goddelozen, maar wanneer we onze hulp alleen van God verwachten, leven we als rechtvaardigen.

“Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid” (Rom. 4:5).

Als gelovigen in zichzelf wroeten, vinden ze niets dan ongerechtigheid. Maar ze mogen vertrouwen op Hem, die “de **goddeloze** rechtvaardigt”. Hoewel christenen worden bedreigd door zonde die in hen woont, een boze wereld en een machtige tegenstander, zullen ze overwinnen door Gods kracht. Door de trouw van Christus zal de zonde uit hun leven worden weggedaan.

[Gepubliceerd in juli 2001]